

Opgevoed

Elke week legt Annemiek Leclaire een lezersvraag voor aan deskundigen.

ILLUSTRATIE ASTRID VAN ROOIJ

Mag mijn kind terugschelden?

Moeder: „Mijn dochter van 10 wordt regelmatig door een jongentje uit de klas uitgescholden. Als ze langs loopt, fluistert hij bijvoorbeeld ‘kuthoer’. Laatst zei hij iets ontzettend gemeens over haar eczeem. Ik was zo kwaad, ik dacht: nu moeten er klappen vallen. Verbaal dan. Het jongetje is zelf te zwaar. „Weet je wat,” zei ik tegen haar, „volgende keer als hij iets naars zegt, zeg je gewoon: „Ik wist niet dat je zwanger was.” Maar toen ze dat de daaropvolgende keer deed, moest hij huilen! Daar voelde ik me natuurlijk ontzettend schuldig over.

„Van de leerkracht mag ze niks terug zeggen, hij zegt: ‘Als je niks aardigs te zeggen hebt, zeg je maar even niks.’ Hij vindt dat ze naar hem moet komen als het jongetje gemeen doet. Maar ze gaat hiermee echt niet steeds de meester lastigvallen. Hoe maak je een kind weerbaar tegen agressie zonder een ander kind te schaden?”

Naam is bij de redactie bekend. (Deze rubriek is anoniem, omdat moeilijkheden in de opvoeding gevoelig liggen.)

Bij gevecht verliest iedereen

Bas Levering: „De reactie van de moeder is niet ongebruikelijk, maar volgens mij echt verkeerd. Het gevecht aangaan klinkt wel flink, maar daarmee escaleert de situatie, en verliest iedereen. Het laat ook weer zien dat fatshaming nog steeds de enige vorm van discriminatie is die we heel normaal vinden. Eén mogelijke oorzaak van het schelden van dit jongetje ligt wel erg voor de hand.

„Een goede reactie hier is om te luisteren naar uw kind, en het dan te vragen of het goed is dat u de leraar belt. Ik zou daarin wel doorpakken. Ik zou wel eens willen weten waarom de leraar de kinderen niet gewoon samen aan tafel heeft gezet om het er gedrieën over te hebben.

„U weet als ouder vanzelfsprekend wat het anti-pestbeleid is op de school van uw kind, want daar heeft u de school mede op uitgezocht: u heeft u van tevoren druk gemaakt over de sociale omgeving waarin uw kind terecht komt. U kiest de school uiteraard óók op de manier waarop ze kinderen leren met elkaar om te gaan. Dus u weet wie u hier op moet aanspreken. Natúúrlijk scheldt uw kind niet terug, natúúrlijk gaat uw kind in zo'n geval naar de leraar.”

Weerbaarheids cursus

René Veenstra: „Ouders en leraren zien pesten vaak als een individueel probleem, maar het is een probleem van de groep. Je kunt een kind tien weerbaarheids cursussen laten doen, je kunt het op een zelfverdedigingssport doen zoals judo, maar sommige kinderen blijven buitenbeentjes, of verbaal zwakker. We zijn nu eenmaal niet allemaal hetzelfde.

„Pesten en terugpesten levert uiteindelijk alleen maar verliezers op. Tuurlijk is het mogelijk om iemand met een snedig grapje terug in zijn hok zetten, maar de uitkomst is nog steeds negatief.

„Waar het om gaat is dat er een groep ontstaat waarin iedereen ondanks de verschillen leuk met elkaar omgaat. Daarmee bescherm je ook de dertig procent van de kinderen die het thuis niet zegt als ze worden gepest. Een groep met een zelfcorrigerend vermogen: waarin, als de een over iemand een nare grap maakt, de anderen niet meelachen, maar zeggen ‘Doe 's normaal joh.’ Er valt heel veel te winnen bij het weerbaar maken van een groep. Als je kinderen al op basisschoolleeftijd dat soort intelligentie aanreikt, leg je een mooie basis voor later. De school en de leraar hebben daarin een taak. Anti-pestprogramma's als ‘KiVa’ en ‘Prima’ boeken daarin mooie resultaten.”

Bas Levering is hoofdredacteur van Pedagogiek in Praktijk.

René Veenstra doet als hoogleraar sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen onderzoek naar pestgedrag onder jongeren, en naar de effectiviteit van anti-pestprogramma's

Wilt u een dilemma in de opvoeding voorleggen? Stuur uw vraag of reacties naar opgevoed@nrc.nl